

Revisionsrapport

Räddningstjänst- verksamheten

Gällivare kommun

*Hans Forsström
Cert. kommunal revisor*

*Emil Ekbohm
Revisionskonsult*

September 2017

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattande bedömning och rekommendationer	3
2.	Inledning	4
2.1.	Bakgrund	4
2.2.	Revisionsfråga och revisionskriterier	4
2.3.	Metod och avgränsning	4
3.	Formella utgångspunkter.....	6
3.1.	Lag om skydd mot olyckor	6
3.2.	Arbetsmiljölagen	8
4.	Granskningsiakttagelser och revisionell bedömning.....	11
4.1.	Styrning, uppföljning, internkontroll av räddningstjänstens verksamhet ...	11
4.1.1.	Iakttagelser	11
4.1.1.1.	Övriga iakttagelser - styrning och uppföljning	12
4.1.2.	Revisionell bedömning	13
4.2.	Ekonomisk tillfredställelse	14
4.2.1.	Iakttagelser	14
4.2.2.	Revisionell bedömning	14
4.3.	Uppföljning och internkontroll av det systematiska arbetsmiljöarbetet	15
4.3.1.	Iakttagelser	15
4.3.1.1.	Gruppintervju om arbetsmiljöfrågor	16
4.3.2.	Revisionell bedömning	16
4.4.	Internkontroll avseende bisysslor	17
4.4.1.	Iakttagelser	17
4.4.2.	Revisionell bedömning	18

2017-09-21

Hans Forsström,
uppdrags- och projektledare

1. **Sammanfattande bedömning och rekommendationer**

Vi bedömer att miljö-, bygg- och räddningsnämndens styrning och uppföljning av räddningstjänsten **till övervägande del** är ändamålsenlig.

Följande kontroll-/granskningsmål samt bedömningar har varit styrande för granskningen:

Kontrollmål	Bedömning
<i>Det finns tillfredsställande styrning, uppföljning och internkontroll av räddningstjänstens verksamhet (operativ verksamhet, förebyggande verksamhet och tillsynsverksamhet).</i>	Till övervägande del
<i>Räddningstjänstens verksamhet bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt.</i>	Ja
<i>Det finns tillfredsställande uppföljning och tillräcklig internkontroll av räddningstjänstens systematiska arbetsmiljöarbete.</i>	Till övervägande del
<i>Miljö-, bygg- och räddningsnämndens internkontroll är tillräcklig avseende kommunens regelverk för bisysslor.</i>	Till övervägande del

I syfte att fortsätta arbetet mot en ändamålsenlig styrning och uppföljning av räddningstjänstens verksamhet vill vi lämna följande rekommendationer:

- Att miljö-, bygg- och räddningsnämndens säkerställer att erforderliga riskanalyser, styrkort samt verksamhetsmål arbetas fram för räddningstjänstens verksamhet.
- Att miljö-, bygg- och räddningsnämnden tydliggör vilken löpande uppföljning som efterfrågas, samt att återrapportering sker på regelbunden basis av såväl operativ verksamhet som arbetsmiljöfrågor i form av eventuella tillbud och olyckor.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Räddningstjänstens verksamhet är en samhällsviktig funktion där verksamhetens kvalitet är av avgörande betydelse för medborgarnas trygghet och säkerhet. Det är därför av stor vikt att ansvarig nämnd har en god intern kontroll över verksamheten och de förutsättningar personalen har för att genomföra sitt uppdrag. Risk finns annars för bristande styrning med konsekvenser för såväl medborgarnas säkerhet som personalens arbetsmiljö. Miljö-, bygg- och räddningsnämnden är ansvarig för kommunens räddningstjänstverksamhet.

Utifrån en bedömning av väsentlighet och risk har kommunens revisorer beslutat att genomföra en granskning av kommunens räddningstjänst.

2.2. Revisionsfråga och revisionskriterier

Syftet med granskningen är att besvara följande revisionsfråga:

- *Är miljö-, bygg- och räddningsnämndens styrning och uppföljning av räddningstjänsten ändamålsenlig?*

Bedömning sker utifrån följande kontrollmål:

- *Det finns tillfredsställande styrning, uppföljning och internkontroll av räddningstjänstens verksamhet (operativ verksamhet, förebyggande verksamhet och tillsynsverksamhet).*
- *Räddningstjänstens verksamhet bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt.*
- *Det finns tillfredsställande uppföljning och tillräcklig internkontroll av räddningstjänstens systematiska arbetsmiljöarbete.*
- *Miljö-, bygg- och räddningsnämndens internkontroll är tillräcklig avseende kommunens regelverk för bisysslor.*

I första hand följande revisionskriterier är tillämpliga för denna granskning:

- Kommunallagen
- Lag om skydd mot olyckor
- Arbetsmiljölagen med tillämpningsanvisningar

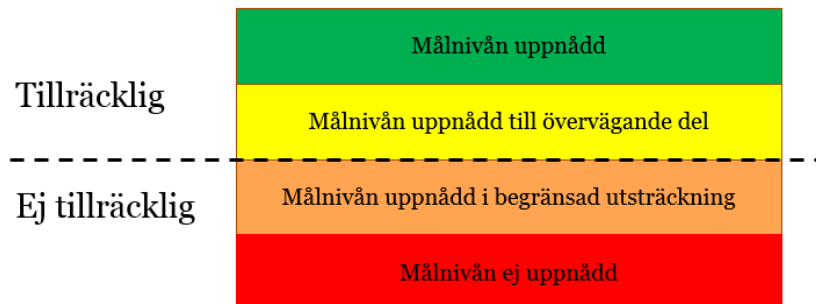
2.3. Metod och avgränsning

Granskningen är av översiktlig karaktär och är i tid avgränsad till år 2016 och 2017. I övrigt se revisionsfråga och kontrollmål.

Genomgång av protokoll, styr-/måldokument samt dokumenterade uppföljningar/rapporteringar avseende räddningstjänsten, dess verksamhet, ekonomi och systematiska arbetsmiljöarbete har genomförts. Granskning av relevanta dokument rörande bisysslor såsom policy och rutinbeskrivningar.

Intervjuer har genomförts med miljö-, bygg- och räddningsnämndens ordförande, t.f. förvaltningschef, tillträdande förvaltningschef, räddningschef samt en grupp om fyra personer ur personalen vid räddningstjänsten i Gällivare. Sammantaget har åtta personer intervjuats fördelat på fyra intervjuer.

I bedömningen av revisionsfrågan och kontrollmål har en fyrgradig skala använts enligt nedan:

3. *Formella utgångspunkter*

3.1. *Lag om skydd mot olyckor*

Nedan följer några av de viktigaste punkterna i lagen om skydd mot olyckor, LSO, (SFS 2003:778). Lagen baseras på ett antal grundprinciper gällande bl.a. ansvar för olika delar av arbetet:

- Minskad detaljreglering i förhållande till den gamla lagen gällande framförallt räddningstjänsten.
- Nationella mål för såväl olycksförebyggande verksamhet som räddningstjänstverksamhet har införts.
- Handlingsprogram för skydd mot olyckor (räddningstjänst respektive olycksförebyggande verksamhet) ska upprättas i kommunerna.
- Den enskildes ansvar tydliggörs, exempelvis skyldigheten att dokumentera brandskyddet i vissa verksamheter samt att kommunens kontroll av säkerheten har ändras till en tillsynsfunktion.
- Det olycksförebyggande arbetet ska prioriteras.
- Kommunerna får ett större ansvar att utreda olycksorsaker och utvärdera räddningsinsatser.

Nationella mål är fastlagda i LSO och anges i första kapitlet, 1 §:

”Att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till lokala förhållanden tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.”

I första kapitlet, 3 § framhålls även att; *”räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.”*

I LSO, tredje kapitlet, 3 § regleras kommunens skyldighet att ta fram och aktualisera handlingsprogram för skydd mot olyckor:

”En kommun ska ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet. I programmet ska anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet ska också anges hur kommunens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras.

Handlingsprogrammet ska antas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod. Innan programmet antas ska samråd ha skett med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken.”

I tredje kapitlet, 8 §, regleras kommunens skyldighet att ha handlingsprogram för räddningstjänst som även detta ska antas av fullmäktige för varje ny mandatperiod:

”En kommun ska ha ett handlingsprogram för räddningstjänst. I programmet ska anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser.”

Programmet för räddningstjänsten ska innehålla:

- Kommunens mål för verksamheten formulerat i lokala verksamhetsmål.
- De risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser.
- En beskrivning av kommunens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras.
- Vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig för att genomföra räddningsinsatser, samt vilka resurser kommunerna har och avser att skaffa sig. Förmågan ska redovisas för såväl förhållandena i fred som under höjd beredskap.

Kommunen kan välja mellan att ha olika program för det förebyggande arbetet och för räddningstjänstverksamheten eller ett gemensamt program.

På hemsidan för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, beskrivs reglerna om nationella mål respektive kommunala handlingsprogram på följande sätt:

”Reglerna syftar till att säkerställa ett tillfredsställande skydd mot olyckor. Området inkluderar räddningstjänst, såväl som den enskildes, kommunens och statens ansvar för bland annat brandskydd och viss farlig verksamhet. Här finns även regler om länsstyrelsernas arbete med planer för att hantera översvämningsrisker.

Kommunen ansvarar för tillsyn inom kommunens område och länsstyrelsen inom länet. Den centrala tillsynen utövas av MSB.”

”Handlingsprogrammet är också en redovisning för medborgarna av kommunens ambitionsnivå vad gäller skydd mot olyckor och ett underlag för statens tillsyn av kommunen.”

Handlingsprogrammen och arbetet med dessa ska ses som en process med kontinuerlig uppföljning, utvärdering och förbättring. Handlingsprogrammen är kommunens styrdokument för arbete med skydd mot olyckor. De är tänkta att ge goda möjligheter för kommunerna att tydliggöra den politiska viljan när det gäller olycksförebyggande och skadebegränsande arbete samt att bedriva effektiv räddningstjänst. Arbetet med handlingsprogrammen förutsätter en bred samverkan inom kommunen som organisation, men också med lokala organisationer och näringsliv samt statliga myndigheter. Syftet är att samordna olycksförebyggande, skadebegränsande och skadeavhjälpande verksamhet och åstadkomma en samsyn i fråga om säkerhet och trygghet i kommunen.

MSB nämner slutligen på sin hemsida angående handlingsprogrammen att:

”Det är viktigt att arbetet engagerar såväl politiker som tjänstemän.”

3.2. Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen reglerar arbetsgivarens skyldigheter inom arbetsmiljöområdet. Arbetsmiljöverket, AMV, skriver i sin vägledning för systematiskt arbetsmiljöarbete enligt förordningen (till arbetsmiljölagen) AFS 2001:1 att:

”Ett förebyggande arbetsmiljöarbete leder till en bra arbetsmiljö som gynnar alla. Det är angeläget både för arbetsgivare och arbetstagare, men också för hela samhället. Alla på arbetsplatsen måste medverka för att uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö och minska riskerna för ohälsa och olycksfall i arbetet.

Arbetsgivaren ansvarar för arbetsmiljön och ska se till att arbetsmiljöarbetet ingår naturligt i verksamheten. Det mesta som görs på arbetsplatsen har betydelse för arbetsmiljön.”

Vidare framhålls bl.a. att:

”Chefen har ett ansvar för att se till att arbetsmiljöarbetet sköts på ett sätt så att intentionen i arbetsmiljölagen uppfylls, vilket innebär att:

- *ingen ska behöva bli sjuk eller komma till skada på grund av sitt arbete,*
- *uppnå en bra arbetsmiljö på arbetsplatsen.*

Strävan är att arbetsmiljön ska ge ett positivt utbyte i form av ett rikt arbetsinnehåll, arbetstillfredsställelse, gemenskap och personlig utveckling.”

AMV lyfter fram följande delar som grundstenar i arbetsmiljöarbetet:

”Ett systematiskt arbetsmiljöarbete ger möjlighet att upptäcka risker innan något hänt, till skillnad mot att enbart genomföra åtgärder efter en sjukdom, ett tillbud eller en olycka. Med hjälp av systematiken går det att upptäcka mer av det som är viktigt för medarbetarnas hälsa och det blir tydligt vilka åtgärder som hjälper.”

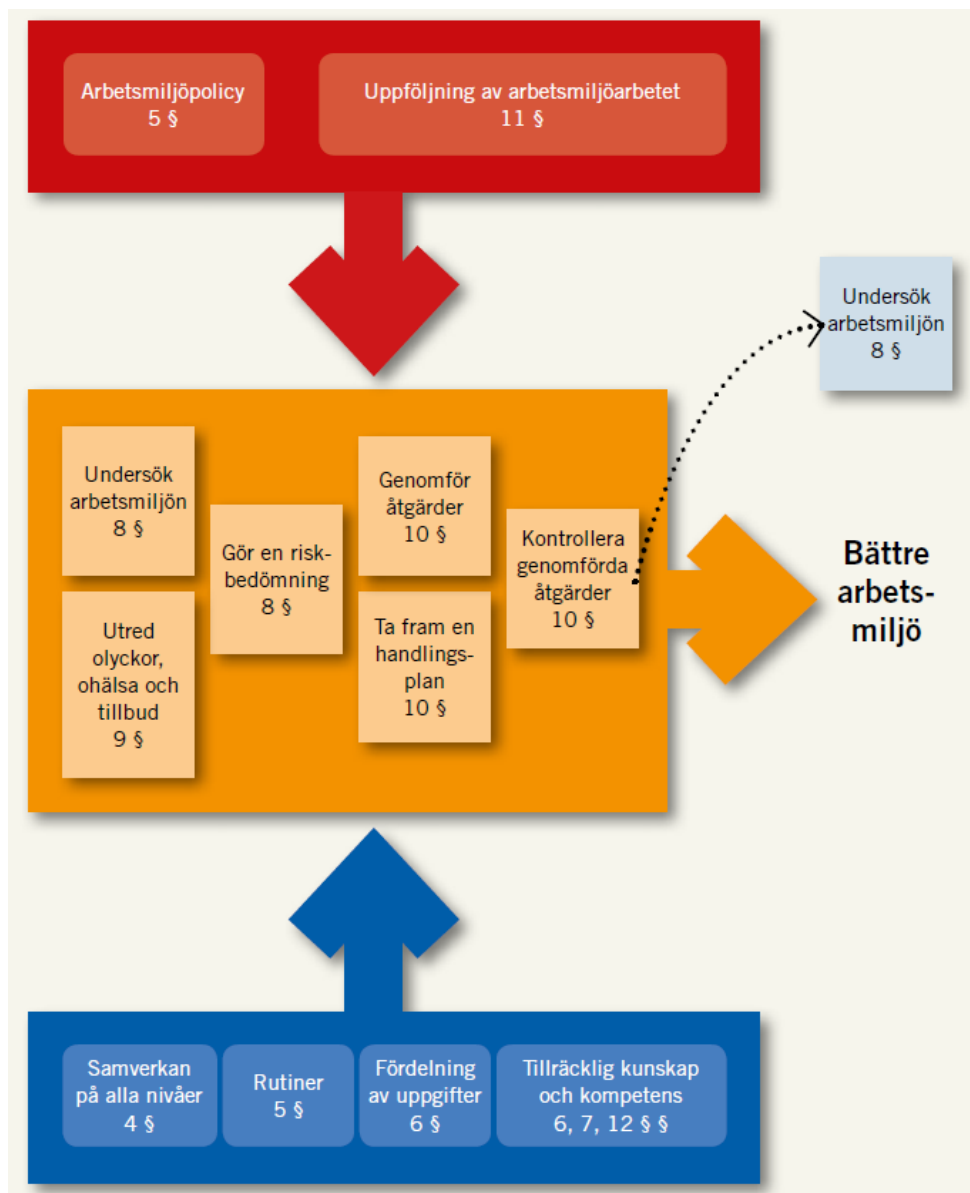
Systematiken i arbetet handlar konkret om att:

- *Upptäcka risker i arbetet och åtgärda dem i tid,*
- *Förebygga olycksfall, sjukdom, stress och andra negativa följder av arbetet,*
- *Skapa goda arbetsförhållanden, vilket kan minska sjukskrivningarna,*
- *Öka trivsel och engagemang i arbetet,*
- *Få färre driftstörningar och uppnå en förbättrad kvalitet,*
- *Skapa större ordning och reda.”*

Schematiskt beskrivs arbetsmiljöarbetet bestå av fyra centrala aktiviteter, vilket åskådliggörs i följande bild hämtad från AMV:s vägledning:

Denna grundstruktur ska i sin tur brytas ned ytterligare vilket AMV ger ett exempel på i följande bild:

Angående kopplingen mellan verksamheten i övrigt och arbetsmiljöarbetet framgår av AFS 2001:1 att arbetsmiljöarbete ska ingå i den *dagliga verksamheten*. Med detta menas enligt AMV att:

”...om en arbetsmiljöfråga blir aktuell bör den behandlas på samma sätt som frågor inom produktion, ekonomi och kvalitet. Den ska inte tas upp vid någon särskild sammankomst eller skjutas upp som om den vore mindre viktig.”

Vidare skriver AMV följande i sin vägledning:

”Ett arbetsmiljöarbete som är integrerat i verksamheten gör att alla arbetsmiljöaspekter (fysiska, psykologiska och sociala) blir tydliga. Det kan gälla aspekter som är

- organisatoriska, till exempel arbetsbelastning*
- trivselrelaterade, till exempel våld, hot och trakasserier*
- belastningsergonomiska, till exempel tunga lyft*
- tekniska, till exempel säkra maskiner*
- kemiska, till exempel hälsofarliga ämnen*
- fysikaliska, till exempel buller och ventilation.”*

Slutligen bör från AMV:s vägledning till AFS 2001:1 särskilt nämnas den betydelse för ett fullgott arbetsmiljöarbete som läggs på samverkan.

”Arbetsmiljöfrågor bör tas upp vid de forum för samverkan som redan finns i verksamheten, exempelvis vid

- introduktionstillfällen*
- utbildningar*
- möten*
- medarbetarsamtal.*

Det är viktigt att arbetstagarna och skyddsombuden får verkliga möjligheter att delta i det arbete som ska leda fram till ett beslut om exempelvis rutiner och instruktioner, introduktions- och kompetensutvecklingsprogram. De måste också få möjligheter att vara med i processen med undersökning och riskbedömning, åtgärdsplanering och kontroll av genomförda åtgärder.

Det räcker alltså inte att de får information när ett beslut redan är fattat eller när en aktivitet redan har genomförts. Arbetstagarna och skyddsombuden måste få lämna synpunkter på olika förslag. // Det är dock alltid den ansvariga chefen som fattar det slutliga beslutet.”

4. Granskningsiakttagelser och revisionell bedömning

4.1. Styrning, uppföljning, internkontroll av räddningstjänstens verksamhet

4.1.1. Iakttagelser

Räddningstjänsten i Gällivare kommun finns fr.o.m. år 2017 placerad under miljö-, bygg- och räddningsnämndens ansvar. Detta innebär en politisk omorganisation då verksamheten tidigare varit uppdelad mellan dåvarande miljö- och byggnämnden (tillsynsverksamhet) respektive service- och tekniknämnden (operativ verksamhet).

För att bidra till en god säkerhet och trygghet finns handlingsprogram upprättade som signalerar Gällivare kommuns ambitionsnivå vad gäller skydd mot olyckor, samt fungerar som ett underlag för statens tillsyn av verksamheten. I Gällivare kommuns fall handlar det om två program – ett för räddningstjänst och ett för skydd mot olyckor. De senast antagna, och därmed kommunalrättsligt gällande handlingsprogrammen enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, är antagna av kommunfullmäktige 2016-03-14¹. Handlingsprogrammen möter således skallkravet att fullmäktige inför varje ny mandatperiod ska anta handlingsprogram enligt gällande lagstiftning.

Resurser för räddningsinsatser kopplade till såväl den operativa som den förebyggande verksamheten består i första hand av räddningstjänsten i Gällivare. Där finns heltidsanställd personal i skifttjänst bestående av räddningschef, brandingenjörer, insatsledare, styrkeledare samt brandmän. Den uttryckande styrkan i Gällivare kommun är primärt dimensionerad till en styrkeledare samt fyra brandmän. För att täcka kommunens geografiska sträckning finns därtill räddningsvårn i Skaulo, Nillivaara, Ullatti samt Nattavaara som utgörs av personalgrupper om ca tio personer per vårn. Vårnstyrkorna har inte någon personal i beredskap, och heller inte genomgått brandmansutbildning. Detta innebär att det inte i förväg går att veta hur många som har möjlighet att svara på larm och delta insatser. Via avtal kan dessutom LKAB:s industribrandkår nyttjas vid större olyckor eller händelser.

Personalen som arbetar i verksamheten uppges vid våra intervjuer vara bättre utbildade än på lång tid, och kan därmed också svara upp mot kraven i handlingsprogrammet. Samtliga tillsvidareanställda brandmän har adekvat utbildning, medan vikarier uppges ha en längre internutbildning alternativt utbildning genom MSB². Därtill bedrivs övningsverksamhet med planerade och journalförda övningstillfällen.

¹ 2016-03-14 §53

² Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap

För att förebygga och motverka olyckor som kan komma att kräva räddningsinsatser bedriver kommunen förebyggande arbete. Av handlingsprogrammen framgår att detta arbete ska baseras på tidigare erfarenheter, skriftliga redogörelser, politiska inriktningsbeslut samt objektens riskbild och därefter bl.a. mynna ut i en plan som reglerar hur tillsynsarbetet ska bedrivas. Därtill genomför räddningstjänsten utbildningar och aktivt arbete med rådgivning och information för att tillgodose ett gott förebyggande arbete.

Som underliggande dokument till handlingsprogrammet finns en tillsynsplan avsedd att reglera hur räddningstjänsten ska utöva tillsyn enligt aktuell lagstiftning – LSO (Lag om skydd mot olyckor) samt LBE (Lag om brandfarliga och explosiva varor). Dåvarande miljö- och byggnämnden antog tillsynsplan för räddningstjänsten senast 2015-03-26, vilken anges omfatta tillsynsarbetet för åren 2015-2018.

Av våra intervjuer framgår att tillsynsarbetet för innevarande år följer antagen tillsynsplan. För år 2017 bedrivs bl.a. tematisk brandskyddstillsyn av flerfamiljshus. I samband med detta arbete uppges att möjlighet finns för utfärdande av förelägganden, vilket beskrivs som en bra och mer slagkraftig metod än de s.k. mjukisprotokollen som tidigare använts. Denna utveckling är också i enlighet med MSB:s riktlinjer.

För att uppnå verksamhetens mål, möta handlingsprogrammets krav samt ha god uppsikt över verksamheten, ansvarar miljö-, bygg- och räddningsnämnden för att erforderlig uppföljning och utvärdering genomförs. Av intervjuer framgår att nämnden *inte* specificerat eller tydliggjort vilken återrapportering som önskas avseende det operativa arbetet, annat än ekonomisk uppföljning i samband med årsredovisning och delårsrapportering. Däremot visar granskningen att räddningstjänsten på eget initiativ redovisar vissa nyckeltal såsom antal larm och insattstider, samt månatligen rapporterar genomförd tillsyn.

Av våra intervjuer framgår vidare att nämndens kunskap avseende räddningstjänstens verksamhet är något svag, vilket kan ha en negativ inverkan på nämndens förmåga att styra verksamheten på ett tillfredsställande sätt. En förmodad anledning till detta är den politiska omorganisation som genomfördes med implementering vid senaste årsskiftet. I samband med nämndens bildande inför år 2017 har dock ett utbildningstillfälle ägt rum under våren 2017. Ytterligare utbildning i syfte att stärka ledamöternas kunskap är planlagd till hösten 2017.

4.1.1.1. Övriga iakttagelser - styrning och uppföljning

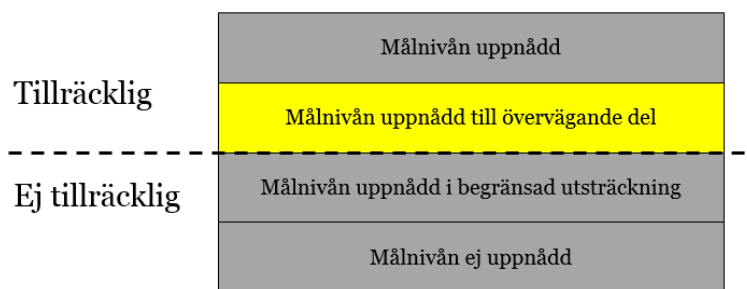
• Olycksutredningar

- Dialog efter genomförda insatser sker tillsammans med övrig blåljuspersonal såsom polis och ambulans. Denna dialog dokumenteras dock inte, och ligger heller inte till grund för framtida insatser eller övningsverksamhet.
- I närtid har 1 st olycka utretts mer djupgående.

- **Risakanalys**
 - Enligt handlingsprogrammet avseende räddningstjänst ska räddningstjänsten tagit fram en riskanalys för sin verksamhet under år 2016.
Av våra intervjuer framgår att en sådan riskanalys inte tagits fram. Detta är påtalat för såväl nämnden (11 maj) som för förvaltningschefen (8 september).
- **Verksamhetsmål**
 - Av intervjuerna framgår att nämnden inte antagit styrkort för verksamheten år 2017. Däremot framgår det att styrkort (inkl. verksamhetsmål) för år 2018 väntas antas av nämnden i september 2017.

4.1.2. *Revisionell bedömning*

Vår revisionella bedömning är att det **till övervägande del** finns en tillfredsställande styrning, uppföljning och internkontroll av räddningstjänstens verksamhet.

Vår bedömning baseras på att kommunen har giltiga handlingsprogram enligt gällande lagkrav, samt att handlingsprogrammets krav på organisation, kompetens och utbildning uppnås. Det har därtill inte framkommit något i vår granskning som tyder på att verksamheten inte skulle fungera väl utifrån dess förutsättningar.

Emellertid noteras att den riskanalys som räddningstjänsten är ålagd att genomföra inte arbetats fram och därmed heller inte delgetts nämnden. Därtill uppges styrkort samt verksamhetspecifika mål för år 2017 saknas. Nämnden väntas dock anta styrkort för nästkommande verksamhetsår i närtid efter granskningens genomförande.

Vi konstaterar att nämnden delges viss uppföljning relaterad till det operativa arbetet, men som sker utifrån räddningstjänstens initiativ. Därtill uppges ledamöterna, som nämnts ovan, ha begränsad kunskap om räddningstjänstens verksamhet även om utbildningsinsatser har skett och även fortsättningsvis kommer genomföras, något vi ställer oss positiva till.

4.2. Ekonomisk tillfredställelse

4.2.1. Iakttagelser

Av intervjuerna framgår att det ekonomiska tillståndet för räddningstjänsten bedöms vara gott och välfungerande. Under år 2015 uppvisade verksamheten ett minusresultat om drygt 400 tkr.

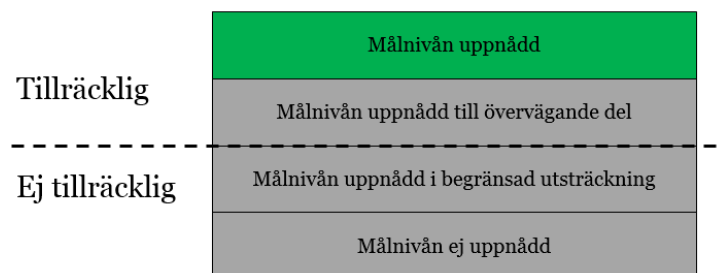
För år 2016 uppvisades ett nollresultat. Vid granskningens genomförande under 2017 visade verksamheten ett halvårsresultat där budgeten överskridits något, vilket uppges bero på felfakturering och felperiodisering. För helåret 2017 prognosticeras därför det ekonomiska resultatet hamna inom tilldelad budget.

Av våra intervjuer framgår att räddningstjänsten bedrivs på ett effektivt sätt, även om vissa resurser kan stå outnyttjade vid enstaka tillfällen. Den ekonomiska effektiviteten beskrivs komma från bl.a. det samarbete som finns i länet avseende sk inre befäl som finns i Luleå men bemannas av befälspersonal från olika kommuner, vilket medför att närmaste styrka, oavsett kommuntillhörighet, rycker ut vid larm. I praktiken innebär detta att en räddningsstyrka från exempelvis Bodens eller Överkalix kommuner kan rycka ut vid larm i Gällivares södra kommundelar. Av våra intervjuer framgår också att räddningstjänsten regelbundet genomför de investeringar som är att betrakta som nödvändiga för att klara sina mål och bedriva verksamheten ändamålsenligt. Exempelvis har ett nytt räddningsfordon nyligen köpts in i syfte att modernisera fordonsparken.

Framgent uppges att ett antal större investeringar kan komma att bli aktuella. Exempelvis finns diskussioner om en ny gemensam övningsplats där brandstyrkor från Gällivare kommun tillsammans med personal från Aitik, LKAB samt Lapland Airport kan öva tillsammans och därigenom utveckla såväl övningsverksamheten i sig som möjligheten till ekonomiska stordriftsfördelar. Därtill är fordonsinvesteringar att vänta för brandvärnen då maskinparken dels börjar bli föråldrad och dels inte är anpassad efter de frivilligas körkortsbehörigheter. Om fordon som kräver högre körkortsbehörigheter används vid värnen finns därmed en potentiell risk att frivilligpersonal inte har möjlighet att använda fordonen.

4.2.2. Revisionell bedömning

Vår revisionella bedömning är att räddningstjänstens verksamhets bedrivs på **ett ekonomiskt tillfredsställande sätt**.

Bedömningen baseras på att verksamheten uppges vara ekonomiskt effektiv, att nödvändiga investeringar genomförs, att verksamheten prognosticerar ett

nollresultat för helåret 2017 samt att det av granskningen inte framkommit något som tyder på ekonomisk ineffektivitet.

4.3. Uppföljning och internkontroll av det systematiska arbetsmiljöarbetet

4.3.1. Iakttagelser

Inledningsvis ska noteras att räddningstjänsten har tradition att arbeta med säkerhet och förebygga riskmoment, mycket på grund av det dagliga arbetets karaktär. Detta bidrar också till en allmänt hög medvetenhet ur arbetsmiljösynpunkt. År 2015 genomförde dock revisionen en förstudie av räddningstjänsten i Gällivare kommun med huvudsakligt fokus mot den psykosociala arbetsmiljön. Förstudiens resultat visade på bristande ledning och styrning av verksamheten, samt behov av förbättrad struktur och kommunikation. Våra intervjuer indikerar att organisationen nu är på rätt köl med en tydligare struktur och systematik. En stor del av de problem som uppenbarades i samband med förstudien uppges således vara lösta, eller på väg att lösas.

Av granskningen framgår att något specifikt styrdokument för arbetsmiljöområdet inom räddningstjänsten inte finns. Istället baseras det systematiska arbetsmiljöarbetet på Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS) samt kommunens övergripande styrdokument inom området. Inom granskningen har bl.a. ”beskrivning av planer och rutiner” beaktats, vilken är en redogörelse för de sätt som det systematiska arbetsmiljöarbetet ska bedrivas genom. I dokumentet framgår att arbetet syftar till att undersöka och åtgärda risker samt upprätta och följa upp handlingsplaner, vilket konkretiseras genom ett antal punkter som bl.a:

- Personalstrategiskt program i syfte att kommunen ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare samt verka för en hälsofrämjande organisation.
- Årliga RUS-samtal³, inklusive individuella utvecklingsplaner.
- Arbetsplatsträffar (APT), minst 10 gånger årligen.
- Riktlinjer för samverkansorganisation: Centrala samverkansgruppen, förvaltningens samverkansgrupp samt lokal samverkansgrupp.

Dokumentet specificerar också ansvarsfördelningen mellan arbetsgivaren och medarbetaren, samt skyddsombudens roll. Här framgår exempelvis att arbetsmiljöuppgifter inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet fördelas till chefsnivå genom en skriftlig överenskommelse där det framgår vilka uppgifter som ingår i den enskilda chefens befattning.

I kommunen är det på övergripande nivå kommunstyrelsen som anställningsmyndighet som har allt formellt medarbetaransvar medan arbetsuppgifter, befogenheter och resurser är fördelade ut i verksamheterna. Av våra intervjuer framgår att denna delegation är tydliggjord och välkänd bland medarbetarna, men att roller och ansvar skulle behöva förtydligas genom t.ex. arbetsbeskrivningar.

³ Resultat- och utvecklingssamtal

Även kommunikationsvägarna till och från personalen uppges fungera väl. Avseende de fasta arbetsmiljörelaterade aktiviteterna ovan genomförs RUS-samtal årligen med samtliga medarbetare och arbetsplatsträffar hålls regelbundet där protokoll skrivs och delges de medarbetare som inte kan delta. Den lokala skyddsgruppen ska ha fyra träffar per år. Vid granskningens genomförande har dock ingen träff under 2017 ännu ägt rum, vilket uppges bero främst på ledigheter.

Granskningen visar att arbetsmiljörelaterad information, såsom eventuella tillbud och arbetsolyckor, inte rapporteras till miljö-, bygg- och räddningsnämnden och det uppges heller inte vara något nämnden har efterfrågat. Inga tillbud eller olyckor har således rapporterats till nämnden, trots att det i intervjuerna framkommer att tillbud med stor sannolikhet förekommer i räddningstjänstens verksamhet.

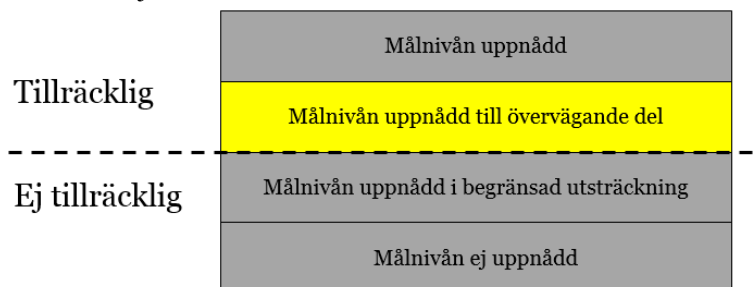
4.3.1.1. Gruppintervju om arbetsmiljöfrågor

Den intervju vi hållit med en grupp ur personalen ger en förtydligande bild av hur arbetsmiljöarbetet bedrivs ur medarbetarnas perspektiv. Den allmänna uppfattningen är att arbetsmiljöarbetet successivt har förbättrats den senaste tiden. Detta konkretiseras genom exempelvis att medarbetarsamtal och arbetsplatsträffar genomförs, delegation kring arbetsmiljöuppgifter finns samt att kommunikationen har förbättrats. Gruppen framhåller att en minskad rotation på chefer bidrar till en stabiliserad verksamhet med högre trivselfaktor och färre arbetsmiljörelaterade problem.

Avseende möjligheter till utbildning framhåller gruppen att beslutet ofta ligger på individen – den som vill utbildas får möjlighet till detta. Just utbildning är också något som gruppen menar är positivt ur arbetsmiljösynpunkt. Ett område med förbättringspotential är dock kännedom och kunskap avseende verksamhetens styrkort, mål och planering. Gruppen framhåller vikten av att också inkludera medarbetarna i målarbetet och sprida kunskapen om detta i syfte att få alla att dra åt samma håll. Vi noterar också det faktum (som framförts under avsnitt 4.1.1) att nämnden inte antagit verksamhetsspecifika styrkort för år 2017.

4.3.2. Revisionell bedömning

Vår revisionella bedömning är att det **till övervägande del** finns tillfredsställande uppföljning och tillräcklig internkontroll av räddningstjänstens systematiska arbetsmiljöarbete.

Bedömningen baseras på granskningens iakttagelser som visar att den psykosociala arbetsmiljön förbättrats betydligt den senaste tiden. Systematik avseende RUS-samtal, arbetsplatsträffar samt en fungerande övningsverksamhet finns, liksom tydlig delegation avseende arbetsmiljöansvar.

Vi noterar däremot att nämnden inte tydliggjort vilken arbetsmiljörelaterad uppföljning som önskas, t.ex. avseende tillbud och arbetsolyckor. Vi noterar också personalens signaler om behov att tydliggöra chefernas arbetsmiljöansvar genom exempelvis arbetsbeskrivningar.

4.4. Internkontroll avseende bisysslor

4.4.1. Iakttagelser

Utifrån en revisionsgranskning som genomfördes under 2013 framgick att kommunorganisationen saknade system och rutiner för att tydliggöra regelverket för kommunanställda avseende bisysslor. Granskningen visade också att system och rutiner för att säkerställa kännedom om anställdas bisysslor saknades, liksom att organisationen saknade dokumenterad uppföljning och kontroll avseende de anställdas bisysslor.

I kontext till räddningstjänstens verksamhet är det av stor vikt att medarbetarna inte innehar engagemang som kan inverka hindrande för ordinarie arbetsuppgifter. Risk finns annars för bristande styrning med konsekvenser för inre effektivitet, personalens arbetsmiljö och ytterst medborgarnas säkerhet.

Av granskningen framgår att det finns ett kommunövergripande dokument som avser bisysslor och hur sådana ska hanteras av ansvarig chef. Dokumentet behandlar exempelvis *vad* som ska betraktas som bisyssla, *hur* bedömningens ska ske samt *hur* kontrollen av detta ska ske. En checklista finns också bifogad i dokumentet för att underlätta det praktiska handhavandet. Informationen om dokumentets innehåll samt vad som är att betrakta som bisyssla ska delges personalen såväl muntligen som skriftligen och tas upp med varje medarbetare under de årliga RUS-samtalen.

Våra intervjuer visar att regelverket och rutinerna enligt dokumentet ovan tillämpas i räddningstjänstens verksamhet. Vid intervjuerna uppges att avslag har skett vid exempelvis konkurrerande verksamhet eller bisysslor som inverkar, eller kan komma att inverka, på arbetsuppgifterna inom räddningstjänsten. Att årliga RUS-samtal faktiskt hålls borgar också för att eventuella bisysslor också prövas i praktiken. Av våra intervjuer framgår däremot att den relativt nybildade miljö-, bygg- och räddningsnämnden inte begärt någon uppföljning eller återrapportering av bisysslor, eller prövningen av dessa.

4.4.2. Revisionell bedömning

Vår revisionella bedömning är att miljö-, bygg- och räddningsnämndens internkontroll **till övervägande del** är tillräcklig avseende kommunens regelverk för bisysslor.

Tillräcklig	Målnivån uppnådd
	Målnivån uppnådd till övervägande del
Ej tillräcklig	Målnivån uppnådd i begränsad utsträckning
	Målnivån ej uppnådd

Bedömningen baseras på att kommunens regelverk för bisysslor tillämpas i räddningstjänstens verksamhet, samt att informationen kring bisysslor förmedlas genom de systematiska arbetsmiljöaktiviteter som finns. Vi noterar däremot att nämnden inte tydliggjort vilken åiterrapportering av bisysslor som önskas.